

Самодиктанти

як одна з оптимальних форм роботи
на уроках української мови під час
дистанційного навчання

5-8 класи

Підготувала вчителька української мови

та літератури Носівського ліцею №1

Оношко Л.Л.

2023 рік

Самодиктанти

як одна з оптимальних форм роботи

на уроках української мови

під час дистанційного навчання

Методичний посібник

для вчителів української мови

5-8 класи

Укладач Оношко Л.Л.,

учитель української мови і літератури Носівського ліцею №1

Чернігівської області

Пояснювальна записка

Дистанційне навчання – нова форма організації освітнього процесу, що ґрунтується на використанні як кращих традиційних методів навчання, так і нових інформаційних та телекомунікаційних технологій, а також на принципах самостійного навчання. Час потребує нового підходу до змісту та форми індивідуальної роботи з текстом, тому на уроках української мови, як одну з оптимальних форм роботи, доцільно використовувати самодиктанти. Дані завдання для 5-8 класів не тільки формують орфографічні та пунктуаційні навички учнів, а й сприяють розвитку зв'язного мовлення, критичного мислення, що є підставою для всебічного розвитку особистості.

У збірнику вміщено 40 художніх, науково-популярних та публіцистичних текстів. Він укладений на основі навчальної програми з української мови й допоможе здобувачам освіти засвоїти правила орфоепії й пунктуації, відчувати мудрість і красу української мови.

Використання на уроках української мови під час дистанційного навчання самодиктантів сприяє розвитку вміння застосовувати свої знання на практиці, формувати мовленнєві компетенції учасників освітнього процесу.

Завдання для учнів:

установити букви, розкрити дужки, написати разом чи окремо,
поставити розділові знаки

Степ

Степ що далі, то в(у)се крашав. Тоді увесь наш південь (у,в)весь той простір аж до самого (Ч,ч)орного моря був (не)торканою з..леною пустелею. (Ні)коли плуг (не) ходив (не)змірними хвилями дик..х рослин. Самі лише коні, ховаючись у них мов у лісі в..толочували їх. (Ні)чого в(у) природі (не) могло бути кращого за степ. (У,в)ся поверхня з..млі була н..мов зелено..золотий океан по якому бризнули міль..ни рі..нобарвних квіток. Крізь тонкі та в..сокі ст..бла трави проб..валися блакитні сині й фі..лкові волошки; біла кашка своїми шапками-парасольками рябіла на поверхні; занес..ний бозна звідки колос пш..ниці нал..вався в гущавині. При тонкому їхньому корі..і н..шпорили курі..ки, пов..тягавши шийки.

105 слів

За М.Гоголем

Народні прислів'я та приказки

Серед в..личезного б..гатства української народної творчості народні пр..слів..я та пр..казки займають важливе місце.

Пр..слів..я та пр..казки становлять один вид поетичної творчості. Це стислі художні вислови народу про різні жи..єві явища. Вони є одним із найпошир..ніших видів народної поетичної творчості який побутував іще в(у) сиву давнину й дійшов аж до нашого часу.

Народна поетична творчість є багатю..им дж..р..лом і для творчості письмен..иків. Художники слова з давніх часів викор.стовували пр..слів..я та пр..казки для збагаче..я своєї мови. Тарас Шевченко Іван Франко Михайло Коцюбинський Леся Українка високо цінували мудрість народу, висловлену ним у(в) його числе..их пр..слів..ях і приказках.Ця золота скарбниця (с,з)повнена народної мудрості і духовності.

З журналу

(У)ночі була гроза а ранок в..дався ясний (на) диво. Небо чисте лагідне лагідне що, д..влячись (на) нього, мимохіть осміхне..ся. Сонце веселе тепле бад..ре. На бур..янах рясніли блискучими діамантами краплі нічного дощу світил..сь, як із золота ковані, л..сточки глухої кропиви круто пахли в..сокі буйні ромашки, і дух його мішався з вранішнім димом що в..кочувався клу..ками із бовдура (в,у) сусідній хаті.

Р..пнули вули..ні в школі двері, і на поріг знову вийшов хлопець. Оз..рнувшись навкруги чи (ні)хто (не) д..виться він шв..денько шуснув протоптаною сте..кою в бур..яни. Сте..ка була покручена проте хлопець ішов повною ногою. (В, у) гущав..ні л..жало кілька потрухлих колодок. Хлопець підмостив трави сів на коло..ці й почав ро..гортати свій ..шиточок. (В,у) ..шитку були зап..сані пісні щ..дрівки псалми.

101 слово

Козацьке військо

Без кінця і краю з..л..нів степ під блакитним небом. Вітер гуляв по соковитій траві по шовковій тирсі й котив хвилі аж до обрію, де вони зл..валися з хвилями (Д,д)ніпра. Степ цвів ніби палахкотів від барвистих м..теликів джм..лів бджіл і комах. По з..леному полю ледь видно просувалися козацькі вартові.

Чорним шляхом на цілу милю (й,І)шло військо. Воно в..гравало полковими стягами соте..ими значками коза..ькими жупанами ро(з,с)шитими попонами набірними вуздечками білими султанами срібними руків..ями шабель.

(У,В)се військо було на конях. У козаків блищали очі. Вони випромінювали радість хоробрість і молодецьку відвагу.

На (З,з)апорозьку (С,с)іч козаки пов..рнулися з п..ремогою. Відбили вони охоту бусурманам нападати на українські землі.

104 слова

Настала в..сна. Сніг зр..бився жовтий (й,і) брудний а лід (на)річ(ь)ці такий, як вимоч..(н,нн)ий цукор. Потім почали текти річеч(ь)ки по вулицях і стала парувати з..мля на сонці.

Раз (під)вечір (С,с)тьопка Грицик Спірка та інші хлопці пускали кораблики (по)вулиці.

У цей час вийшов Толя на (г,г)анок (й,і) дивився (на)них. Він сам (не)пускав, бо йому строго заб..роне(нн,н)о було гратися з вул..чними хлопцями але стояти на (г,г)анку можна було.

Раптом зві..кись пр..йшов Федько. К..жушок його був весь мокрий, чобі..ки аж пор..жіли від в..ди, шапка в болоті. Але він весь сяяв і махав вел..чезною палицею, яка була (в)двоє більша за нього.

114 слів

За В.Винниченком

Природа готується до зимового спочинку

Дрібні осі..і дощики зовсім (не)схожі на літні грози. Восени дощі (й,і)дуть бе(з,с)перестанку. З..мля вже (не)просихає скоро. Вітер дме постійно далеко ро(з,с)носить ст..гле насі..я дерев і трав.

Листя на д..ревах починає зрі..ка жовтіти ще (на)прикінці серпня. У вер..сні ви помічаєте, як на все ще з..леній б..резі з..являють..ся зовсім жовті золотисті листочки. Першою розв..нулася б..реза. Вона(ж) першою поч..нає жовтіти. З кожним днем (в,у)се більше й більше стає жовтого листя. (Не)забаром і тр..мтлива осика стоїть (у,в)ся ч..рвона багряна золотава але поривчастий осі..ій вітер зр..ває і це оста..є вбра..я. Він крутить у(в) повітрі ле..ким листям уст..ляє ним мокру землю, яка зб..раєт..ся на зимовий спочинок.

103 слова

Початок бабиного літа

День був ясний сон..чний та теплий. Починалось бабине літо. (На)дворі стояла суша. Небо синіло, як (у)літку. Сонце ходило на небі ни..ько але ще добре пр..пікало косим промі..ям. Тихий вітер л..две ворухився. Над полем м..готіло маар..во. Половина листя на вербах (у,в)же пожовкла але на тополях на осоках лист іще з..ленів. Тільки низька оз..мина навкруги току нагадувала про осінь. (На)дворі летіло павути..я . (У,В)се синє небо було ніби засноване білими ле..кими шовковими нитками. Проти сонця павути..я лисніло, наче ле..ка літня біла хмара порвалася на небі. Розпалась на нитки на тонкі пасма та й пол..тіла на землю.

93 слова

Скрізь добре, а вдома найкраще

Вітер січе в обли..я. Намело кучугури снігу. Важко стало ж..ти пташкам що зимують у нас. Але вони (не)дуже журят..ся. Ось, в..село цвірінькаючи, хв..лею прол..тіла згряя жвавих щ..гликів чижів і коноплянок. Помчали поснідати насі..ячком десь на лопухах вільхах чи березах.

А яке гарне (в,у)зимку д..рево горобина! Чудові спокійні ч..рвоногруді снігурі обс..пали його і ягідками ласують. Які ж гарні пташки! Їх називають північними папугами. Це наші з..мові гості. Вони прил..тіли з далекої Півночі щоб тут пер..бути з..му. Бо там вона сувора люта. А вже в лютому, на початку б..резня потроху посувають..ся до себе додому, аж під самісіньку тундру. Бо скрізь добре а (в,у)дома найкраще.

105 слів

За С.Васильченком

Природа знову ожила

Ліс іще дрімає. Небо мінит..ся грає (в,у)сякими барвами. Заш..потіли збуджені листочки, зам..тушилась у траві комашня. Розітнулося в(у) гущ..ні голосне щебета..я. На галявину вискакує з гущ..ни сарна і зупиняється витягує цікаву мордочку і слухає

Полохливий заєць пр..гинає вуха витріщає очі і немов порина весь у(в) море лісових звуків.

Аж ось ринуло зі сходу ясне промі..я і впало на синю від роси траву на галяв..ні.

І раптом в(у)се затихло. Ліс якусь хв..лину стояв нерухомо. Далі затр..мтіли д..рева стр..пенулись розгорнули листочки. Пташки заспівали. Комашня зам..тушилась. Ліс загомонів. Пр..рода знову ожила.

92 слова

За М.Коцюбинським

Осінь – пора незрівнянної краси

(Не)помітною тихою ходою підкрався перший осі..ій місяць вер..сень. Небо на початку вересня голубе та чисте. Дні стоять теплі ясні. У(в) тихому передвечір..ї чітко вимал..вую..ся спустілі поля далекий ліс. Вересень ро..фарбував ліс яскравими кол..рами. Листя б..рези торкнув золотом на горобину та осику накинув б..грянний с..рпанок. Віти калини хиял..ся під вагою ч..рвоних к..тягів. Багато птахів подалося у вирій. У(В)же (не)шугають над міськими будівлями ластівки поховалися у глибокі щілини комахи. В..селим людським гомоном сповнилися садки. Користуючись т..плою дниною, трударі поспішають зібрати (в,у)рожай яблук. На ланах знову гуркочуть трактори. Починається сівба оз..мих з..рнових культур.

Осінь пора (не)зрівня..ої краси і (не)втомної праці.

102 слова

З підручника

Жовтневий листопад у лісі

С..годні в(у) лісі справжній жовтневий л..стопад. Клені обсипаю..ся від найменшого под..ху вітерця. Гаснуть осі..і вогневі барви. На восковому листі з..являю..ся брудні плями, і вони здаю..ся людям відбитком чийхось чорних пальців. Деякі л..стки, засихаючи, с(з)кручую..ся в дудочку, і коли об..режно розгорнути такий л..сток, (в)сер..дині в(у) ньому тр..мтить кр..шталева росинка.

Як же поріділи д..рева! Наче довго хтось брів по коліна в опалому листі у золотому шумі прийшов і навстіж ро..чинив у лісі т..сячу синіх віконець. У кожне з них, як у дзеркало, по черзі заз..рає осінь, і на тихих галявинах тільки ш..пшина сміє..ся ч..рвоними губами та глід чвани..ся разками коралів.

Журавлі відлітають

С..годні вітряно. Дме різкий північний холодило. Хоч світить сонце але хоче..ся стати у зат..шок і закутатись т..пліше...

Ліс (не)спить. Крекче старий в..яз. Лунко р..пить осика.

Та ось здалеку долітає ледве чутний журавлиний поклик. Зраділо шукаєш очима по вс..му небосхилу пер..літних птахів. Аж ген вони! Сурмлять у(в) тужливі сурми л..тять сумними тр..кутниками. І ось можна розрізнити чи не кожного з них.

Вожак упевнено тримає..ся курсу. За ним двома ш..ренгами ле..тить у(в)ся згряя.

Ключ за ключем пропливає над рідною з..млею над оксам..товими оз..мими луками над багряними садами й пер..лісками лине сумний прощальний перегук. Відлітають журавлі щоб (на)весні знову пов..рнутися в рідні краї на батьківщину.

109 слів

За М.Коцюбинським

Чари рідної землі

Подивіт..ся на наші ст..пи долини переліски. Скільки тут краси яка вона різноманітна! Яке бага..тво барв кол..рів і відтінків! Правий берег (Д,д)ніпра горбистий. Горби йдуть немов хвилями. І чим далі хвиля, тим тонші ніжніші барви накладає на неї сонце. Подивіться на першу. Тут можна ро..різнити кожне дерево навіть ст..бло соняшника.

Подивіт..ся на другу хвилю. Вона сіра, як отара овець у тумані. Д..рева на тих горбах здают..ся табунами гусей що опуст..лися відпочити перед дал..кою дорогою.

А третя хвиля синя. Вона схожа на п..люстки тендітних пролісків. На ній уже можна тільки вгадати а не ро..різнити лісосмуги прямокутники полів. Усе це ховаєт..ся в якомусь с..рпанку.

102 слова

Родинне щастя

Без сім..ї людство обійтися (не) може, якщо воно (не) хоче пр..ректи себе на здичаві..я.

Роди..е щастя формується під впливом багатьох чи..иків. Злагода є результатом добрих стосунків, вона ґрунтуєт..ся на любові і(й) пошані забе..печуєт..ся тактовністю спілкува..я чуйністю й великодушністю в(у)сіх членів сім..ї. Роди..е щастя базуєт..ся на посильній участі кожного члена родини у праці хатній роботі. В(У)сім треба дуже хотіти і прагнути робити в(у)се, щоб у сім..ї панував лад.

Майбутнє за міцною здоровою прац..любною родиною. У її основу має бути покладена в..сока духовність національні традиції та зна..я.

Знати традиції рідного народу свій родовід – свяще..ий обов..язок кожної родини.

100 слів

Нема нічого милішого за рідну землю

Нема нічого м..лішого за рідну землю. Особливо чарівна вона (на)весні.

У(В)же відтала земля. Оживає травичка і тя..не до сонця свої зелені вушка. Вона прислухаєт..ся до жайворонкової пісні, що л..ється з т..плого голубого неба. Стовбурами дерев починають бродити цілющі соки. Перекреслюють небо голосні косяки диких гусей. Вони летять під чисті зорі на тихі води нашої України. Виходять із берегів річки. З городів потягло димком. Це спляють торішнє бадил..я.

У(В)же й поле оживає переповнюється гулом тракторів. Скоро в(у)же ро..пустяться листочки зацвіте все навкруги гаї і сади с(з)повнят..ся солов..їним співом. Пр..красна весна у(в) рідному краї.

На батьківщині в(у)се прекрасне будь..якої пори: і (на)весні і восени і (в)літку і (в)зимку.

107 слів

С..годні мати почала діставати з комори зі скрині навіть з полиці за божницею свої вузлики. У(В) них л..жали огірки квасоля біла ряба й фіалкова горох біб кукурудза жовта й ч..рвона капуста буряки мак морква п..трушка цибуля часник соняшник і ще всяка всячина.

Мати переб..рала своє добро хвалилася його силою і вже бачила себе в городі посеред літа. Я теж у(в) думках зб..рався в(у) горох або нах..ляв до себе співучі маківки.

Мати перша в(у) світі навчила м..не любити роси легенький ранковий туман п..янкий любисток маковий цвіт і калину в..сокі духмяні мальви під вікном.

Це вона прищ..пила мені повагу до рідної з..млі гл..боку пошану до батьківського слова любов до вс..го пр..красного на землі.

109 слів

За М.Стельмахом

У степу

І уявляється мені степ. Ш..рокий без(с)межний (не)займаний. П..редранішній вітер з(с)ле..ка хвилює тирсу. Бліде небо ми..тить зірками до блакиті, що оповила ст..пову далечінь. У(В) син..му тумані ледве мріють козацькі могили. Чорніють (з)далеку лози. Між небом і землею якась таємна змова. Чи то вони чаклують разом бо якоюсь таємницею віє від них чарами віє від того синього простору.

Край шляху, в долині, догорає вогн..ще. Білий димок, хвилюючись, здіймається (до)гори понад чумацьким табором, що чорніє у півтімі, немов якесь д..вовижне чудище. Табір ще спить. Ст..пова тиша пожадливо підхоплює в(у)сі звуки... Табір ще спить. Тільки (не)спить чогось чумацький отаман.

Думає він свою довічну думу про (не)легке жи..я українців.

109 слів

Прекрасна весна в рідному краї

(Не)має нічого м..лішого за рідну землю. Особливими чарами віє від неї (на)весні.

(У)Вже відтала земля. Ож..ває травичка і тя..не до сонця свої зе..лені
вушка. Вона (не)мов пр..слухаєт..ся до жайворонкової пісні, що ллет..ся з
т..плого голубого неба. Стовбурами д..рев поч..нають бродити цілющі соки.
П..рекреслюють небо голосні косяки диких гусей. Вони л..тять під чисті зорі на
тихі води нашої України. В..ходять з берегів річки.

Скоро (у)вже ро..пустят..ся л..сточки зацвіте (в,у)се навкруги, гаї і сади
сповняться солов..їним співом. Пр..красна весна у(в) рідному краї.

78 слів

Будьте друзями природи!

У(В)се живе в(у) лісі потр..бує в червні особливої уваги людини.

У(В) повітрі пурхає безліч с..ниць дроздів стрижив солов..їв. Вони
в..нищують шкідників і виховують нове поколі..я зах..сників з..лених
насаджень.

Л..няють цієї пори гуси качки тетеруки глухарі. Ці в..ликі птахи на якийсь
час втрачають здатність літати.

У(В) лосів оленів козуль з..являєт..ся малеча. Зовсім бе..ахисна л..жить
вона серед високої трави.

(Не)тривожте звірів і птахів! (Не)галасуйте (не) співайте (не) включайте
приймачів у лісі! Послухайте краще його чарівну музику. Будьте справжніми
друзями живої природи!

89 слів

З журналу

Святий вечір

Настав (с,С)вятий веч..р.

В (Я,я)кимовій хаті к..піла р..бота. (В,У)п..чі трі..ав в..гонь та сичавборщ.
(О,о)лена, мати Василькова, крутила г..лубці на в..черю. Василько с..дів долі та
м..яв макдо куті. Василькові було літ дв..на..цять. Він був (най)старший у сім..ї.
Василько м..яв мак і все поглядав то на дв..х с..стричок що гралися (з,с) котом
то на батька що с..дів на полу,сх..ливши голову.

Чого батько журят.ся? думав він. Чи того, що (не)здужають, чи того що нема
грошей викупити від шевця мамині чоботи?

Рипнули двері. В(У) хату (у, в)війшов якийсь чоловік.

82 слова

(В,У)лісі посут..ніло. Настав веч..р. Василько їхав лісом коні глиб..ко пор..нали
в сніг і ледве-ледве пер..ступали (з)(ноги)(на)(ногу). Василько незабаром
п..мітив що він їде не д..рогою а так, лісом, (на)вмання. Він став. Треба конче
знайти д..рогу п...думав Василько. Вернись назад до саней і звідти п...їду
(на)впростоць дорогою. Він пов..рнув коні і п..їхав назад. Довго їхав
(в,В)асилько проти вітру та снігу а саней (не)було. Я десь узяв дуже соб, а треба
трохи цабе п..думав він і п..вернув (у)(ліво)(руч).

(У,В)лісі зовсім ст..мніло. (На)з..млі і (в)повітрі білів сніг та манячили цупкі
замерзлі стовбури д..рев, закур..них снігом.

91 слово

За М.Коцюбинським

Лось

(С,з)першу діти (не)знали, як до лося пі..ступити, щоб (й,)і самим (не)пр..валитись. Але старший брат був ро(з,с)судл(и,е)вий та ві..важний, і с..кира в його руках (не)закуняла. Він (в,у)зявся рубати лід, прокладаюч(і,и) хід до бер..га а моло..ший тупцяв біля н..го і, (не) знаючи, чим допомо..ти, тільки зітхав та (не)терпляче бив с..бе долонями (по)сте..нах і (по)боках. Лось (не)боявся людей. Він стежив за їхн..ю р..ботою, і по його тілу (час)(од)(часу) пр..бігали др..жаки,ніби йому було дуже моро..ко або ж знову хотів (з,с)пробувати виск..чити але сили п..кинули його. Мабу..ь, він (з,с)початку нічого (не)розумів у тій р..боті та коли канал ще більше наблизився (до)бер..га, його очі засв..тилися тямою, і тепер поводився смирно, у,вже (не)кидався а тільки ч..кав.

94 слова

За Є.Гуцалом

7-8 класи

Криниченька

Кр..ниця була з..під скелі з..під камі..я. Тут дальня частина скелі (не) закривалась з..млею та зелом. Здавалося н..наче якась в..личезна сила виперла (із) землі страше..у кам..яну велич, поставивши її так, що горішня частина, вистромлюючись (на)перед, нав..сала.

Камі..я, товсте й тонке, л..жало шарами, мов(би) складене людс..кими руками. Навскоси проти землі, вганяючись у(в) скелю, воно йшло в(у)низ і здавалося доходило аж до ос..редку з..млі. В(У) одному місці скеля, роз(с)коловшись (з)гори аж (до)низу, поставила те камі..я сторч. І в(у)се те, важко і грізно нависаючи, здавалося грюкне (до)долу і роз(с)давить того (не)обачного що насмілит..ся тут бути. А воно так нав..сало тут сторі..я...

Із..під того в..личезного камі..я десь узялася вода, витікаючи чистою та холодною течією. Трохи од(т)ступивши від скеліпочинався гайок, і верхові..я (най)вищих дерев було далеко ни..че від скелі.

125 слів

У лісі

Я мовчки х..тнув головою. Жито (з)скінчилося починався ліс. Старі товсті дуби, широко роз..тавивши волохаті руки..віти ніби приймали нас у(в)свої зрадливі обійми. Стрункі б..рези соромливо стояли між дубами і ховалися за ними. Здивовано п..рестрибували з гілки на гілку якісь пташки.

Ми затихли. Ліс ніби пом..рився (з) нами й (не) дивився так вороже і суворо. Дуби із співчу..ям поглядали на нас (з)гори; оголені б..рези (не)сміло виз..рали з..за них і посміхалися білим гі..ям.

Ліс пом..рився з нами й провадив далі своє жи..я. (На) блідих квіточках кущів діловито гуділи бджоли; тукав дятел десь (у)горі. Дві пташки, пурхаючи з гілки на гілку, подивлялися на нас і (не)сподівано зливалися в обіймах. Літали м..телики або в щасливому бе(з, с)силлі сиділи (на) листку й поводили вусиками. Люблю я цей процес у лісі у полі!

128 слів

Лікує джерело

Отам, де ч..рвоніє пеньок, із..під землі б..є дж..рело. Б..є (з) джер..ла вода (не)проста як по інших кр..ницях а цілюща жи..єдайна. (З) того джер..ла (в)літку в..падало не раз і напитись тамуючи спрагу. Ви пили ві(д,т)чуваючи як (не)здола..а сила вл..вається у(в) ваші груди відчуваючи що й самі сповнюєтесь віри у(в) своє бе..смертя! Добре вам було і водночас страшнувало що прилучаєтесь до чогось (не)збагне..о вічного до таємничого що можна сягнути лише серцем більше (ні)чим.

А зараз, мандруючи по мерзлу калину, ви йдете через (К,к)істяне поле. І чудно ві..чувати що цілюще джерело що (К,к)істяне поле існують (не) тільки в ро..повідях старих людей а є насправді.

Чудно, та й годі. І чомусь (не) вірит..ся, хоч страше..о кортить вірити що саме так було що нічого (не) вигадано!

131 слово

Національні символи країни

Людина хороша коли на себе схожа говорять у народі. Кожна нація намагаєт..ся виявити себе і свою суть у(в) національних символах. Гербом України є тр..зуб а прапор складають два кольори жовтий і синій. Який (же) зміст яка історія у цих символах?

Зображе..я тр..зуба з..явилося дуже давно: його ро..різняють ще на монетах (К,к)иївських князів. Ось лише деякі версії походже..я ц..го знака: скіфс..кий або візантійс..кий скіпетр корона голуб (С,с)вятий (Д,д)ух якір лук і стріла шолом сокира.

Яке м..нуле українського прапора? Синій і жовтий кол..ри ми бачимо на
знаменах українс..ких козаків(у,в) козацькому й гайдамацькому одязі.

Краю де зародилась хліборобс..ка ц..вілізація пр..тама..і саме сині й жовті
фарби. Золотаві хлібні лани й блакитне над ними небо синя (Д,д)ніпровська або
морська вода і жовтий пісок - все це зроду звіку складало краєвид України. Око
українця м..лували жовті квіти гор..цвіту й соняшника голубі пелюстки цикорію
барвінку й волошки. Жовте уособлює вогонь а синє – холод це два полюси бу..я
два кінці осі, навколо якої буття обертаєт..ся.(155 слів)

Небо й озеро

Небо було тихе й озеро було тихе. Небо (із) своєї в..сокості пірнуло (в) оз..рну
гл..бінь пер..кинулося вист..лило собою дно і сонце з..під хвиль проб..валося на
світ Небо втопилося а озеро світило сонцем.

Густа л..пеха н..зька осока (чорно)головий очерет (в,у)се остовпіло від того
дива і (не)зважувалося ш..леснути.

Тільки в..сокі дуби прадавні вартіві б..регів своїми верхів..ями діставали
с..редину озера тя..нулися (до) того сонця що світило (із) самого дна але (не
)могли досягнути (не) могли вловити його. А воно (і,й)шло (по) небу(і,й)шло і
(по) дну та заманювало за собою дуби.

Сонце виробляло те (ж)саме і з соснами які (по)одинокі ст..рчали (на) кручах.

І все мовчало ліс який вибухнув з..леним полум..ям і мріяв; поля що ро..лилися
пові..ю колосків і пр..тихли; і Катря на березі озера.

Мінливий жовтень

Жовтень був мінлив..м. То сонце пр..грівало опустілі поля то вітер гнав швидкі хмари понад з..млею. Вологе опале листя ранками ставало крихким тому що почалися заморо..ки. Але чи під сонячним небом чи під н..зкими хмарами з..мля спокійно ві..почивала.

Пі..нятий зяб був чорний і бархатистий а оз..мина л..жала з..леним шовком. І зелень її була по..весняному свіжа і пружна.

А (в) лісах і на лугах пом..рали трави. Спочатку вони ро..гор..лися в осі..ій пожежі й мінилися багряно..золотим суцві..ям а потім то сохли під сонцем то мокли (під) дощем тому-то пот..мніли і пр..пали (до) землі.

(У,В) лісі стало і просторніше і світліше. Поміж кронами д..рев вільніше просвічувалась синява неба. Кок..тливо в..глядали кетяги калини з..поміж (різно)кол..рового листя. Вони (не) тільки пр..крашали осі..ій ліс а й (не) давали ро..гортатися смутку (в)душі людини.

127 слів

Гніздо

Марко побач..в (над) річкою двох куличків. Пташки то пр..падали до води то з жалібним попискува..ям ві..літали (в)бік.

Скрадаючись, (М,м)арко занепокоєно пішов берегом. (На) траві л..жало вимощене з сіна (не)велике гніздечко а в ньому хрестиком тулил..сь чотири світло..жовтих крашанки. Пташки марно старалися стеблинами сіна підняти

(в)гору зах..стити од хвилі (не)тривке кубелечко. Хлюпне вода раз..вдруге і заб..ре (з) собою гніздо.

Пташки побачили людину й бе..помічно затужили пташиною тугою. (Не) торкаючись гнізда, Марко вирізав навколо нього землю вийняв її й п..реніс вище, куди (не) дійде вода. Він (на)впочіпки сів під вербою, придивляючись до кубелечка. Над ним, попискуючи, з..явилися пташки покружляли і впали (до)низу знову злетіли і знову опустились.

А над (у,в)сім ш..роким світом над пр..гнутими вербами та принішклим птаством.

124 слова

«Троянди » Сахари

Багато л..генд складено про (С,с)ахару — цю найбільшу й(най)сп..котнішу пустелю (З,з)емлі. Є в цих л..гендах правда і вигадки (не)мало оповідок овіяні романтичним ореолом. Але що ви знаєте про одне із (най)дивніших явищ (С,с)ахари — про її «троянди»? Ні (не) живі квіти в..ростають під барханами з..являючись на поверхні л..ше частиною своїх букетів. Це кр..сталічне утворе..я з піску й гіпсу за своєю формою надзвичайно схоже (на) справжні квіти. Вони можуть бути малюсін..кими ніби бутон троянди, або ж в..личезними — метр за..ишки і вагою в декілька кілограмів. Природа дуже добре попрацювала над створе..ям цих «квітів».

Ви (не) зможете знайти серед них двох схожих кожна «квітка» (не)повторна. Зовні вона нагадує вигадливу квітку з багатьох п..люсток які х..мерно п..реплелися в чудернацькому візерунку. (Не)рідко на сахарс..ких автотрасах можна спостерігати таку картину: біля дороги притулилася мален..ка

халупка. (Біля) неї, як (на) виставці, рядами ро..міщені «сахарські троянди»
(на) продаж. 116 слів

Усе прекрасне на землі – від любові

Усе пр..красне (на) землі – від любові. Любов до Батьківщ..ни. Любов до матері.
Бат..ківська любов. Любов до музики. Любов до дівчини до юнака до жінки до
чоловіка. Любов до справи. Любов до жи..я.

Людина яка любить і сподіваєт..ся (на) взаємністьж..ве б..гатим духовним
жи..ям бо це почу..я пробуджує (в)оній відповідал..ність (за) свої дії вчинки.
Вона здатна (на) в..лику (само)пожертву заради щастя того кого вона любить.
Навряд (чи) можна ч..кати гл..бокого в..сокого почу..я від людини з дрібною
душ..ю з корисливими і егоїст..чними інтересами.

Любов людс..ка повин..а бути (не)тільки красивою ві..аною але й мудрою. І
тільки тоді коли вона мудра й обачлива, вона може бути щасливою.

109 слів

Криниця

Село стояло (у,в) в..личезній балці а балкою протікала в..ляючи ст..пова річечка.
Один бік балки зривався в..сокою круч..ю. Скеля припавши з..млею поросла
д..ревами. Поміж них в..лася стежка що доводила (до) містка через річку.
Побрівши сте.кою, Марко звернув до кр..ниці.

Кр..ниця була із скелі. Здавалося якась в..личезна сила викинула (з) з..млі
страше..у кам..яну брилу. Вода в..тікала чистою холодною т..чією. Навколо було
камі..я складене людс..кою рукою. Хтось змурував цямри..я а (на) нім поставив
давній образ. (Не) було (в,у)же видно малюва..я але, (не)важаючи на це(що)року
на (З,з)елені свята дівчата квітчали ікону над кр..ничкою.

Од ц..го місця віяло (не)сказа..ою красою. Трохи відступивши від скелі
ро..кинувся гайок. Верхові..я д..рев було ни..че (від) скелі. Марко любив
здиратися (з)боку (на) скелю й сидіти там дивлячись на блакитне небо
(не)рухоме камі..я й тр..мтяче листя.

124 слова

Писаний камінь

На (Г,г)уцульщ..ні кожна полонина плай п..тічок п..чера звір мають свою назву а
(з) нею — історіюлегенду. Отож і скелю над (Ч,ч)еремош..м ві..алік гірського
с..ла (К,к)риворівні величають Писаний Камінь. Чудова тут міс..ина! Можна
годинами м..луватися горами й особливо (в,у) час коли полонини
в(у)кривають..ся ч..рвоно..білими полотнами. То зацвітають маки й ромен.

А ще слухати (не)втомну мелодію (Ч,ч)еремошу. Цей чарівний куточок був
улюбленим міс..ем ві..починку Івана Франка. Він частен..ко пр..ходив сюди з
дітьми і сам. Тоді клав (на) коліна зошит і щось п..сав. Або пі..перши рукою
підборі..я довго дивився у мрійну далину. Цей камінь і зал..шився сві..ком
народже..я багат..х дум поета.

На цій скелі як і (в,у)сі хто побував тут залишив свій а..тограф В..ликий
Кам..няр. Саме напис Івана Франка був бе..межно дорогийс..лянам
(К,к)риворівні.

Юність Богдана Хмельницького

(Не)далеко від міста (Ч,ч)..гирина над річкою (Т,т)ясмином під великим лісом пр..тулився хутір (Х,х)мельницьких на ймення (С,с)уботів. Заснував його Богданів батько Михайло. Ходили там табуни диких коней сайгаків турів. Далі бли..че до моря в..пасали свої отари овець і табуни коней волохи турки татари.

Гарно було тут господарювати але (не)бе..печно. Михайло Хмельн..ченко поставив двір міцний завів господарство жив заможнo(у,в) достатках. З дітей один тільки син Богдан Зиновій виріс. М..ткий хлопець (у,в)дався сильний як вогонь скорий розумний і дот..пний сміливий і завзятий.

Підучивши (в,у)дома батько послав Богданка в (Г,г)аличину(в,у) колегію. Там (у,в)чив він окрім різних пр..дметів найбільше латинської мови бо нею тоді (в,у)сяке ділово..ство в..лося (по) судах(по) урядах.

Т..гло його на (Д,д)ніпро у безкраї сповнені свободою ст..пи. Пішов на (З,з)апоро..я на Січ бо там найліпше можна було навчитися воє..ого р..месла стати досві..ченим вояком(не)щадним до своїх ворогів.

Відкриття себе

Юність це вік коли людина робить одне з найв..личніших своїх відкри..ів — ві..криває саму себе. Відкри..я самої себе — (най)пр..красніше що може ві..чути

людина. (У,в) цих пошуках гл..бокий зміст: кожен може ро..крити свої реальні доти (не)знані можливості. Що(б) виявити й використати їх треба знайти себе тобто вивчити й зуміти оцінити. Це дасть змогу «вибудувати» с..бе для жи..я на багато років уперед.

Здавалося (б), пр..ватне пита..я твого жи..я. Далєбі! Це актуальні пита..я сучасного суспільного жи..я оскільки людині (не)обхідна (не) лише оцінка себе самої з позицій соціального ідеалу, а й всемірне прагне..я до нього. Юності пр..тама..а віра в ід..альне романтична ві..аність в..нятковому й (не)звичайному. Та чи зам..словалися ви що в..няткове й (не)звичайне народжуєт..ся (не)зв..чайними можливостями зв..чайних людей?

А як зв..чайні люди йдуть до (не)звичайного? Як вони стають б..гатирами носіями могутн..го інтелекту моральної цільності?

131 словоЗа В.Пекелісом

Велика ріка мого народу

Боже як багато (у,в) світі краси! Яке небо! А Дніпро синій..синій чистий. Брате мій Дніпре батьку мій дорогий і пр..красний! Скільки радості скільки гл..боких найдоро..чих почу..ів прин..сли моєму серцю рідні твої води! Скільки лю..ської краси ві..крилося м..ні на твоєму урочистому березі! Які в..ликі подарунки пр..ніс ти мені(не)забутній і бе..мірно гл..бокий любий! Скільки ласки (у,в) вітрах над тобою(у,в) син..му небі що дивит..ся (у,в) твої води й вічно милуєт..ся тобою! Ти сонце ні..не й щедре якому я поклоняюсь і поклонятимусь (у,в)се жи..я, рі..ко моя дорога й в..лика!

В..лика ріка народу мого!

Пр..йми мою любов і бе..ме..ну подяку що родився я на твоїх берегах що пив твою м..яку і чисту воду що воскрес я душ..ю біля тебе і що вся душа моя сповняєт..ся твоєю красою. І очі мої і мій слух (у,в)сі почу..я заспокоєні біля тебе оповиті тобою красо моя моє свято щастя моє.

144 слова

За О.Довженком

Київ - столиця України

Коли м..ні кажуть "Київ" я бачу Дніпро. Стоячи на (В,в)олодим..рській гірці я хв..лююся над (не)осяжним простором що ві..кривається моїм очам. І в мене таке відчу..я(не)наче я - птах(не)мовби лечу я ро..пластавши руки-крила.

Колись наш пращур отак зуп..нився на (К,к)иївській горі над (Б,б)оричевим узвозом і теж зазнав певне отакого д..вовижного почу..я паді..я-пол..ту й сподобав це місце. А може вибрав він (К,к)иївську гору тому що з неї найліпше було в..глядати червоні лодії що йшли (Д,д)ніпром і чорні човники др..влян які спускалися (Д,д)есною.

Коли кажуть "Київ" я бачу як рано..вранці квапит..ся сучасний Київ на роботу в незлічен..і установи - цю неодмі..у нале..ність столиці. Є міста у яких м..нуле більше значиміше ніж нинішність; є міста що лише ждуть свого майбутн..го. Київ гармонійно поєднує в собі (в,у)сі три виміри часу. Київ вічно молодий він (у,в) русі(у,в) невпи..их змінах.

133 слова

Лагідна пора бабиного літа

Жовто..гаряча осінь стоїть над с..лом ро..кинувши високо над з..млею блакитні н..беса. (По) садах загуляли молоді падолисти, та ще срібне павути..я літає (в,у) повітрі снує свою дивну пряжу над п..релазами.

Настала лагідна пора баб..ного літа. Оста..і сонячні дні такі ласкаві оповиті сріблястим мер..живом мрійним смутком прощальним яча..ям журавлів що відлітають (у,в) вирій.

(На) городах (у,в)же зібрано гарбузи викопано картоплю зрізано капусту на гря..ках. Тільки де..не..де стоїть сухе соняшнич..я й тихо шурхотить нагадуючи про гарячі дні літа коли воно цвіло жовтими решетами на городах просіваючи сонячний пил. Зів..яли поникли від нічних приморо..ків квіти біля хат тільки одні в..сокі синенькі стоять.

(Під) стріхами хат дбайливі господині ро..вішали золотаві качани кукуру..и жовті гвоздики й кетяги ч..рвоної калини. (З)далеку коли глянеш стоїть така хатина як молода в осі..ьому вінку. Стоїть і жде весі..я. Може і справді завітають до такої старости адже осінь то (най)краща пора для свата..я.

140 слів

Похмурий день

Похмурий день восени. Сиві ва..кі хмари облягли (з)усібіч небо й воно (не)наче нагнулося налите водою нависло темною покри..кою над самою головою.

Повітря було повне в..кості і дощ міг початися (що)хвилини. Сумно в..глядав

залит..й водою шлях і густі ліси понуро стояли (на)вкруги тихі(не)рухомі
мовчки ск..даючи листок за листком на мокру землю. Пташки ро..летілись
хтозна..куди поховались, і в..їдлиий крик мокрого крука панував сам навколо
наче глузуючи із сумної агонії літн..го жи..я з його минулої краси і сили.

Журлив..й краєвид оч..видячки впливав і на двох людей що верхи їхали тією
микрою ро..топтаною і ро..їждженою дорогою. Вони їхали мовчки понуро
нап..явши відлоги на голови.

Так проїхали з версту (по)під лісом. Тут ліс закінчився. Дорога ро..бивалась
(на)двоє а на ро..дорі..і ст..рчала низько нах..лившись (на)бік стара корчма...

123 слова